

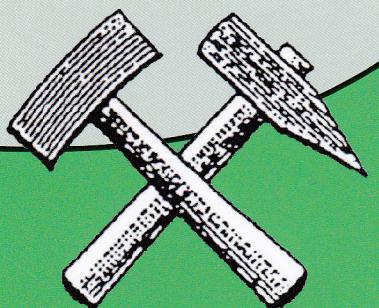
ROK 2014

20 LET NADACE - 20 LET VEŘEJNĚ PROSPĚŠNÉ PRÁCE

Nadace
LANDEK
OSTRAVA

KALENDÁŘ

TĚŽNÍ VĚŽE 2014

Po stopách hornictví na Ostravsku

Halda Ema - památník ostravského hornictví

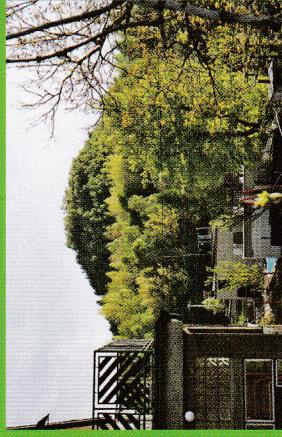
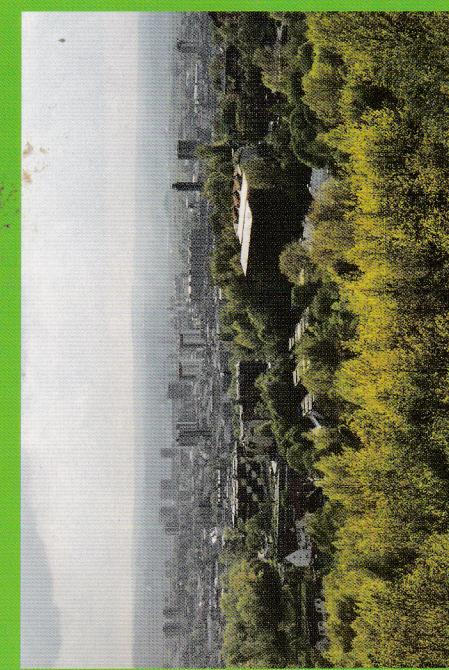
Halda od zoologické zahrady

HALDA EMA

Výstaviště Černá louka - Hladnov, ZOO
Nová turistická pěší trasa
Klubu českých turistů č. 7929

Sponsor
turistické pěší
trasy

Halda od zoologické zahrady

Již v dávne historii si lde na věčnou památku stavěli pyramidy a možný. Nach Slezskou Ostravou ční zalesněný kopce, o kterém každý neví, že je to dnes již jediná kuzelová haldy, památník všech drívějich dynamických hald na území Ostravy. Skrytá v sobě tajemství stopadestitelé činnosti horníku a horniny, které se z hložky až 1200 m dostaly na povrch, jsou po ukončení iřežby jediným svědkem milionu let vývoje ostravského karbonu. Až vystoupí na vrchol haldy, uvidí pod sebou Ostravu jako na dlani. Beskydy, a při dobrém počasí dokonce celou uhelnou pánev i daleko do Polska, kde zahledí i hornické Ostravy a lidským snažením všeck.

Halda Ema je největším bodem Ostravy a dosahuje výšky 315 m n.m. Těsně po ukončení provozu dosáhla výšky 327 m. Do současného stavu poklesla její výška cca o 12 m. Je to v důsledku jednáho přirozeného slehávání a nasypaných hlušin, jejichž mezeritost dosahuje po nasypání až 30 objemových procent, a to v důsledku úbytku hořlaviny - uhlí a silty. Další poklesy budou již minimální. Halodový komplex, ve kterém se Ema nachází, se rozkládá na ploše přibližně 32 ha a obsahuje přes štěrky million metru krychlových hlušin. Kdyby někdo chcel tuho haldu odšerit, pak by musel odvzít 4800 vlastek hlušiny. A byl o ni ným podsyppovým materiélem. Tak například zmizely kuzelové haldy u dolu Jan Šverma, které byly použity k terénním úpravám při výstavbě chemických závodů - anilinky. Pokud si ještě hrajeme s čísly, tak pro představu uvedeme, že v době největší slávy OKD téžily až 24 milionů tun uhlí za rok a k tomu 18 milionů tun hlušiny. V ostravských zvláště obtížných důlně geologických podmínkách se na jednu tunu uhlí musely dokonce vytěžit více než dvě tuny kamene.

Není bez zajímavosti, že v OKD se nachází 550 hektarů hlušinových rásypů, které jsou však tak díklaďně zrekultivovány, že mnohdy ani místní obyvatelé nevědě, že chodi na hřiby po zalesněných haldách.

Nejvíce rostou hřiby na haldách přinázené rekultivací, přinázené rekultivací, osika, jiva, olše a další. Blízky prozradí staré přirodě rekultivované haldy, a to je případ tivovaných ráletem pionýrských dřevin, jejichž představitelém je bříza, osika, jiva, olše a další. Blízky prozradí staré přirodě rekultivované haldy, a to je případ

naší Emu. Vratime se od závratných čísel k zajímavostem haldy. Prohodě - čeněná hala, nasypaná hlušinami z jámy Ema a uhlína upravny koksovny Trojice, je obklopena nižšími kopečky černé, ještě z velké části neprohořelé haldy, nasypanou z dolu Petr Bezruč, jámy Terezie.

Již dnes je možné najít v hlušinách vypálené otisky karbonské vegetace a v okolních černých hlušinách plesoidentové konkrece, kuličovité útvary s vysokým obsahem krystalického sideritu, někdy i pyritu, které se hromadily na dně dřavných moří. Bezprostřední podloží haldy je vzácným svědkem pohybu ledovců, glacálních soukrových písku s rohouci a bludnými balvany žuly Rapaki, přivlečené ledovci až ze Skandinávie. Zahledime-li se ještě níže, pak narazíme na tvrdou čedičovou horninu, bazalt, po které se jmenuje i známý fotbalový stadion na nedalekých Bazalech.

Tim ale nekoci naše geologická story. Geologické zajímavosti tohoto místa uncouvají vědomí, že pod haldou i po před miliony let sešlo. Čedičová láva pronikla přes starší karbonské sedimenty mocnou intrusí, narušila uhlína sloje a v okolí pravili přeměna uhlí v přírodní koks. Až za nějaký ten milion let nad tím lidé postavili kolosálnou Trojici z kteréž také zbyla jen hala Ema.

Když jsme u vulkanických jevů, připustme si, že kuzelová haldy haldy je vlastně takovým antropogenním neovulkánem. V haldě vznikají opravdu vysoké teploty až kolem 1500 °C a proto uvnitř haldy vznikají vzácné nerosty - porcelanity a jaspisy. Už vše, proč je toto místo tak vzácné? Škodajen, že mnohé věci se již nedají zachránit, protože my lidé nedovedeme vidět do budoucna a špatně se orientujeme i v přítomnosti. Zabývejme se tedy vícemilosí, protože k lejmu poznání existují hmatatelné dílky. Rozhledejme se z Emy, potom zajdeme do ostravských muzeí a ověříme si pravidlost získávaných poznatků.

Ve výšezeních horninách odcházel na haldy uhlí. Průměrný obsah uhlí a silv v hlušinách byl asi 20%. Do hald éto lokality se dostalo za období provozu dolu přibližně 200 000 tun hořlavých láték, převážně uhlí. Technika, která tady byla před 100 lety, ale i před čtyřiceti lety k dispozici, neumožňovala dokonalé oddělení uhlí od hlušin. Ty větší kusy uhlí na haldě vysbírali takzvaní „uhlobarci“. Byli to lidé, kteří se zabývali vybíráním a prodejem uhlí z hald. V blízkosti hald měli svá hospodářství - skladby - hromádky uhlí, které používali jak pro vlastní spotřebu, tak pro prodej na černém trhu. Pracovali v dobrém soužití s horníky, kteří jimi sem tam „príbrali“ nějaký ten vozík na přilepšení. Jejich obživa byla bidná a nebezpečná. Protože ostravské uhlí bylo málo, a tak využívali pro uhlobarony bylo málo, a tak ostatní jemně uhlí odcházel do haldy. V tomto období se na haldy také vyzárela struska z kotelů těžkých parních strojů. Ta byla příčinou pravidelného zapalování hald a sama na nich také dohořivala, protože nedokonalým spálením v rošťových kotlích obsaňovala velké množství takzvaných nedopálů, tj. nedohorelého zkoksovaného uhlí.

Jak lze vycítit z předchozího odstavce, značná část pracní výležnosti energie přišla vnučec a navíc haldy haldy značně znečišťovaly ovzduší. Boj o uhlí byl bojem o energii, která na ohně straně přinášela lidstvu pokrok. Kladná stránka vždy značně převažovala nad tu zápornou. Ve svých úválcích isme dospěli mimo jiné k závěru, že dominanta Ostravy, halda Ema, také symbolizuje boj o energii. Dnes, po úspěšném naplnění zákona o dřistotě ovzduší, kdy energetika v ČR realizovala úspěšně a ve svéle v nebyvale krátké době účinná opatření v odprašování, odširování a denoxifikaci, je dobré připomínat milnou minutu. Je to také photo, že současný stav čistoty ovzduší je dokladem toho, že snad ide svět opravdu k lepšemu.

Mohná pro tyto souvislosti přispěla Severomoravská energetika a.s. a Duhová mohná dosud neobjevené části Ostravy. Na závěr přejeme všem turistům i všem lém, kteří chtějí dál dohlédnout, aby v sobě násilí potřebnou energii k vystupu na haldu Ema. Cestovane, a nejenom ty, kolikrát jsi byl na Lysé a na Emě, tolkrát jsi čověkem!

Turistické cíle:

Divadlo Antonína Dvořáka - novobarokní budova z let 1906-7 podle návrhu výtvarníka architekta Alexandra Grafa, klasicistní průčelí, reliéfní výzdoba tympanonu od Antonína Ivanského a Karla Vávry. Budovu poškozenou několik rekonstrukcí a přestaveb, ta poslední je z roku 2000, stavba získala titul „Dům roku 2000“.

Divadlo loutek - dvoupodlažní budova oválného půdorysu, vyškově pak vytváří šnekovitou levotočivou spirálu, titul „Dům roku 1999“. Architekti Petr Hájek a Gabriela Minařová vycházeli při projektu z předfunkcionalistické individuální moderny, navazující tak na výstavbu Ostravy po 1. světové válce.

Slezskoostravský hrad - hrad na soutoku Ostravice s Lučinou. První písemný doklad o hradi je z roku 1297. Jedenalo se původně o palácovou dvoupodlažní stavbu s ochranným hradebním systémem a obrannou věží, v roce 1548 pak proběhla renesanční přestavba na zámek, pak v důsledku důlní činnosti postupný zánik. Hrad po rekonstrukci zpřístupněn v roce 2004.

Most Miloše Šýkory - postaven v místech bývalého řetězového mostu z let 1847-51, ocelový nýtovaný oblioukový most se spodní mostovkou vrobený v roce 1913 ve Vítkovických železárnách podle projektu Ing. Bleicha. U mostu památník zachránce mostu M. Šýkory.

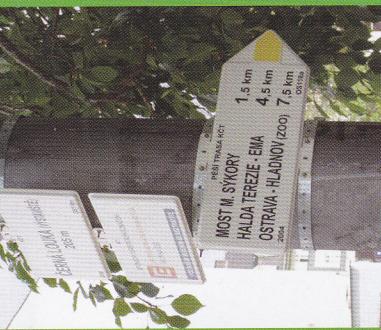
Památník 1. čsl. samostatné tankové brigády v SSSR - z roku 1948 podle architekta E. Friedla; tank 051 jako první osvobození Ostravu dne 30. 4. 1945, na podstavci reliéfy A. Hanzeia.

ZOO - založena 26.10.1951, plocha 102 ha, asi 900 zvířat, 200 druhů, rekreační a oddychový areál Ostravy. Speciálním zaměřením je chov rysa ostroviida. Otevřeno denně od 8.00 hod.

Panoramický výhled na Ostravu - secesní tripodlažní budova s kvadratickou věží z let 1911-13 podle návrhu Viktora Šulce. Průčelí je ukončeno pseudorenesančním štítem s balustrádou, portál s iontskými sloupy, fasáda bohatě zdobená štukovým dekorem. Stavba je dokladem městské architektury s původním interiérem.

Popis trasy:

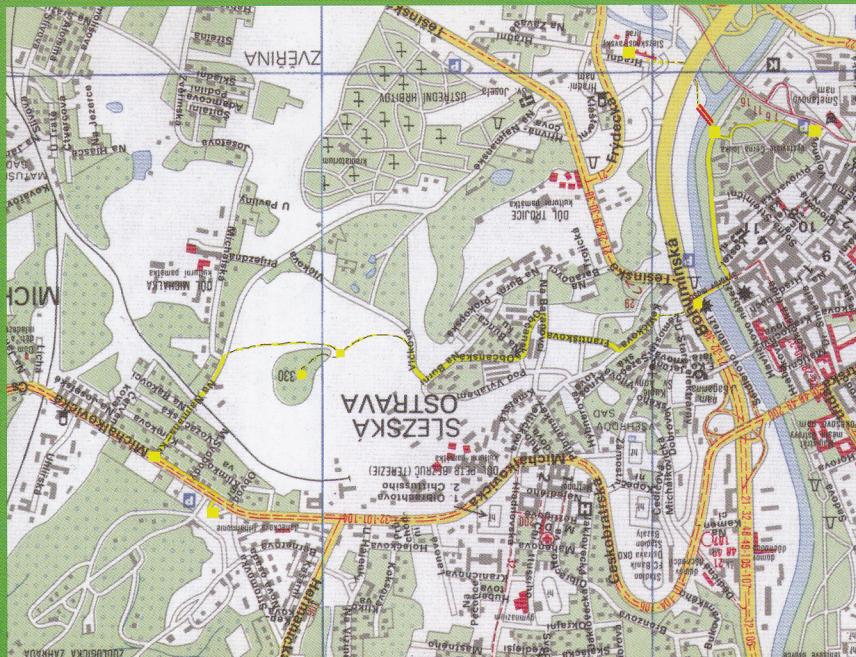
U začátku MHD Výstaviště je počátek nové turistické trasy. Po stopách hornictví v Ostravě, označený žlutou značkou (č. 7929), vedoucí k zoologické zahradě o celkové délce 7,5 km.

Náš putování začíná u **divadla Antonína Dvořáka**, turistické informační místo (TIM) je umístěno u zastávky MHD. Značka nás vede přes **výstaviště Černá louka** k břehu řeky Ostravice, k pěší **lávce Unie**, přecházející přes Ostravici k **Slezskoostravskému hradu**.

Naše trasa pokračuje po proudu řeky po Havlickově nábřeží až k **mостu Miloše Šýkory**, kde překročíme řeku a tím se přemísťme na Slezskou Ostravu. Jíž po prvních krocích na tomto území nacházíme turistické a historické zajímavosti. Hned u mostu je to pomník Miloše Šýkory, nad silnicí pak **památník 1. čsl. samostatné tankové brigády v SSSR**, a vedle stojící **Slezskoostravská radnice**. Parkem kolem památníku a dále po schodech vystupujeme nahoru do Keltické ulice. Značka po 100 metrech odbocuje doprava na Františkovu ulici. Po několika metrech uvidíme v nově moderně bytové zástavbě se můžeme ohlédnout zpět a uvidíme tři ostravské dominanty, věž Nové radnice, výškovou budovu stojící nedaleko na ulici Gregorové a televizní vysílač v Hořátkovicích. Naše chůze pokračuje ulicí Na Baranovci, za garážemi se směr mění a procházíme zástavbou po ulici Občanské.

Před námi je iž vidět cíl cesty, zalesněná **halda Ema**. Pár metrů po ulici Na Burni a přicházíme na štěrkovou cestu pod domem Petr Bezruč. Po několika minutách chůze turistická značka odbočuje doleva a po lesní stezce vystupuje na rozcestí pod halidou. Z tohoto místa je vyznačena odbočka na vrchol halidy. Cesta nahoru je strmá, ale voelku schůdná. Jejíkož ale halda sama o sobě pracuje, bude vaše putování na vrchol na vlastní nebezpečí.

Ale vzhled z nejvyššího místa Ostravy stojí za to. Po prohlídce okolí se stejnou cestou vracíme zpět, abychnom možnili pokračovat po asfaltovém chodníku kolem halidy až na ulici Na Nájmanovské. Touto ulicí pokračujeme směrem na ulici Michalkovickou a po několika metrech se ocítáme před **zoologickou zahradou**, kde naše putování končí. Do města počátku trasy se můžeme vrátit trolejbusem, který zde má svou zastávku, nebo můžeme pokračovat k Dolu Michal - národní kulturní památkce - kde si můžeme prohlédnout stálou expozici důlního areálu z let 1913 - 15.

Kilometráž trasy:

Moravská Ostrava. Výstaviště Černá louka - pěší lávka Slezskoostravský hrad (0,4 km) - odbočka k hradu (1 km) - Havlickovo nábřeží - most Miloše Šýkory (1,5 km) - pomník osvobození - radnice - rozcestí pod halidou Ema (4,5 km) - odbočka na vrchol (0,5 km) - Hladnov, rozcestí (7 km) - Hladnov, zoologická zahrada (7,5 km).

Turistickou pěší trasu č. 7929 vyznačili členové odboru Klubu českých turistů, Značkáři Ostrava v dubnu 2004.

Financování projektu zajištili sponzori Klubu českých turistů:

Tento propagační materiál vydal Klub českých turistů - oblast Moravskoslezská se sídlem v Ostravě, ul. Československých legií 16, telefon 596 134 975

Každá doba si hledá svoje řešení!

Několik zkušeností z období, kdy šlo uhlí na haldě!

1. Měli jsme zmapované Československo: kde je jaký odběratel, kde jsou všude uhelné sklady, která výroba potřebuje uhlí, kolik potřebují elektrárny, každého odběratele.
2. Měli jsme pevné odběratele v zahraničí: Německo, Maďarsko, Bulharsko, Rumunsko, Švýcarsko, Itálie, Řecko, Španělsko, Portugalsko, Brazílie.

Co je třeba udělat dnes?

Dnes je třeba opět vše v ČR zmapovat, celý svět přes ministerstvo zahraničí, prezidenta a vládu, tak jak to dělají okolní státy kolem nás a zajistit odbyt i za cenu věnovat podíl na části zisku státu.

Energetika a hornictví se bez státu neobejde, a naopak. Na řešení se musí podílet parlament, senát, vláda, vlastník společně s odbory – zaměstnanost lidí.

Reklama!

Význam naší kvality černého uhlí, koksu z hlediska výhřevnosti, úspor při jeho spalování. Navázat na kvalitu koksu z koksovny ČSA – Larišovy z Karviné, podle které se poměřovala kvalita koksu v Evropě i ve světě a tím i kvalita hutní výroby.

Zkušenosti z historie!

Vlastník nikdy nechtěl nic prodat, těžko by to dostával zpátky a vytvořil by si tak zbytečného konkurenta na trhu a omezil si tak odbyt. Když se prodá koksovna, tak se pomůže odbytu uhlí z Polska a tady se to může zavřít, koks, uhlí už některé firmy takto u nás nakupují. Je to chyba naší obchodní politiky, teď se musí tam financovat, technologie musí počkat. Nikdy si nevzal do výroby cizí přechodné pracovníky, kteří by mu přenášeli poznatky za hranice a vytvořili tak konkurenci svému dobývacímu prostoru z hlediska odbytu. Hornictví je o srdci a lásce k šachtě, matce živitelce!

Jaký byl a je význam pravovýroby?

Kdysi vlastník karvinských šachet měl výhodu. V zimě se fedrovalo, v létě se na poli pracovalo. Patřili mu statky a sklidit úrodu, na to bylo třeba každou ruku. Dnes je třeba zapřemýšlet? Celozávodní dovolená, mít výrobu, třeba i sezonní, které chybí lidé a podobně. Prostě kvalifikované lidi nelze ztratit a mít výrobu, která by byla finanční náhradou za současný, dočasný stav s odbytem uhlí, to by bylo východisko z nouze. Prostě vše souvisí se vším a přílišná decentralizace vede k úpadku.

-2-

Jak z toho ven, jak získat trhy, odbyt pro uhlí a koks?

Hledat musíme všude tam, kde je zima dlouhodobá, kde jsou výroby závislé na uhlí a koksu, kde je množství průmyslu, kde se staví a jedou elektrárny na uhlí, kde se taví železo.

Každý den mít na stole mapu ČR se spotřebiteli uhlí, s prodejci uhlí, s průmyslem, který uhlí potřebuje.

To samé musíme mít u státech Evropy i u ostatních státech, mimo Evropu.. Škoda, že už nevlastníme zaoceánské lodě, které nám dopravily vše, kam jsme chtěli? O tom všem by mělo být zpraveno ministerstvo zahraničí, to je základna obchodu.

V podniku OKD je teď nejdůležitější obchodní oddělení, kde nelze šetřit časem a cestováním a konkrétním jednáním!

Na VŠB v Ostravě, jako nejstarší hornické a hutnické fakultě, jsme vychovali ve světě konkurenty! V r. 1962 studovali na VŠB posluchači z 23 zemí Evropy, Asie, Afriky a Ameriky. Tady by měly zůstat mnohé kontakty, které by bylo možno i obchodně využít – pokud ještě žijí, ale mají své následovníky.

Cesty, kontrakty a cena uhlí.

Při cestách do zahraničí se musíme hlavně starat o to, abychom každou cestu měli dobře promyšlenou a připravenou aby nám přinesla odbyt uhlí.

Cena je někdy barometrem stavu na trhu! Dnes je nízká, zítra bude vyšší – to je neustálý boj o zákazníka a současný propočet, co ještě unesu!

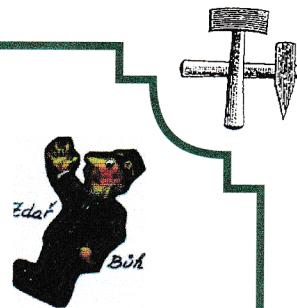
Je pravdou, že špatná politika ministerstva zahraničí a jejich obchodních atašé, nám mohou naši snahu komplikovat!

Kdo nám může v těživé situaci pomoci?

Všichni poslanci z tohoto regionu, bez ohledu jejich stranické příslušnosti, to nám musí být úplně jedno, to musí jít přes média, vládu, parlament i sněmovnu včetně prezidenta. Nám jde o lidi tohoto regionu, nám jde o uhlí, které chceme těžit a přinášet zisky firmě, potažmo státu.

Zdař Bůh!

Ing. Jaroslav Minka

Na co bychom neměli zapomínat?

Vždy 4. Července, na svátek Prokopa se konaly hornické slavnosti, zvané parády! V ten den bylo na dolech pracovní volno! Každého roku v tom samém dni se horníci ve stejnokrojích shromáždili na nádvoří dolů, odkud se za vedení inženýrů a dozorců ubíraly průvody na náměstí v Moravské Ostravě, kde se odbyvala polní mše.

Roku 1883 pochodovalo Ostravou přes 3 000 krojovaných havířů, kteří byli doprovázeni šachetními hudebníky.

Pod Ostravou je v hloubce přes 1 000 metrů ukryto koksovatelné uhlí.

Důl Hlubina zde těžil od r. 1863 až do r. 1991, to je 128 let!

Slezská Ostrava měla od počátku dobývání celkem 142 jam, štol a šachet. Nejstarší byla štola z r. 1800 Korunní princ a jáma hluboká 15 metrů stejného názvu.

V Ostravě – Petřkovicích byla Juliána hlavní denní z r. 1782 štola dlouhá 491 metrů.

V Karviné – Doly roku 1776 to byla 43 metrů hluboká šachta jménem Zdař Bůh.

Petřkovice měly ještě větrní jámu z r. 1796 Jan a průzkumnou jámu hlubokou 27 metrů David.

Poslední založené šachty OKD jsou ve Frenštátě.
Frenštát 4 – západ vtažná 1. 8. 1984 hluboká 905 metrů
Frenštát 5 – západ větrní v 8. měsíci 1985 hloubky 1087,6 m.

Havířove,

jsi město kouzelné, ale nemáš dominantu;
 jsi město zelené, pokud máš vodu v hydrantu;
 jsi město stromů, lip, máš voňavé květy;
 jsi město, co skoro nemá chyb, chybí Ti k rozhledu jen věty!

Havířove,

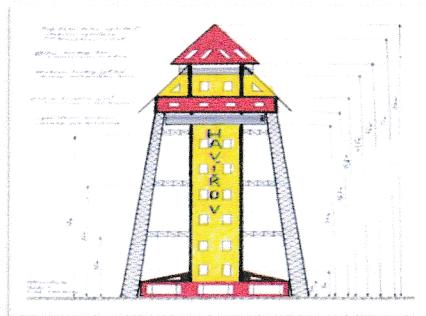
jsou chvíle někdy bolestné, pro ty, co děti odrodili;
 jsou obavy zbytečné, pro ty, co se nově narodili?
 Snad jen barvoslepý nechce více vidět,
 nevidí krásu zeleně a květu,
 my co vidíme, a nemáme dominantu, se musíme stydět,
 chceme-li město ukazovat světu!

Výzva!

Bojovat za krásu města, ať to stojí, co to stojí,
 musí každý z nás, ze všech sil!
 Vždyť i v podzemí má město krásu, která nás už nehojí,
 ví to každý z nás, kdo havířem byl!

Havířove!

Nedej se! Bojuj za sebe, za nás,
 za děti a taky svoji dominantu!
 Neboj se! Hovoří za Tebe plno krás!

Jaro

9. července 2009

LEDEN 2014

DŮL KOHINOOR, MARIÁNSKÉ RADČICE (SHR)

pondělí

montag/monday

úterý

dienstag/tuesday

středa

mittwoch/wednesday

čtvrttek

donnerstag/thursday

pátek

freitag/friday

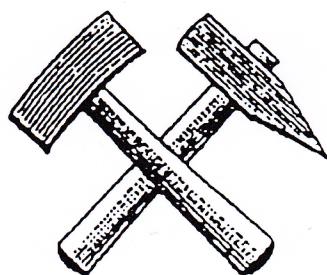
sobota

samstag/saturday

neděle

sonntag/sunday

	6	13	20	27
	Tři králové	Edita	Ilona	Významný den Ingrid
	7	14	21	28
	Vilma	Radovan	Běla	Otylie
1	8	15	22	29
Nový rok	Čestmír	Alice	Slavomír	Zdislava
2	9	16	23	30
Karina	Vladan	Ctirad	Zdeněk	Robin
3	10	17	24	31
Radmila	Břetislav	Drahoslav	Milena	Marika
4	11	18	25	
Diana	Bohdana	Vladislav	Miloš	
5	12	19	26	
Dalimil	Pravoslav	Doubravka	Zora	

Nadace
LANDEK
OSTRAVA

„Jsem posedlý MÚZOU :“

říká Jarda Minka

SVÉMU MĚSTU...

Byly tady louky a rybníky
sem tam dům a pole
republika potřebovala horníky
bohatství a štěstí kraje bylo v dole.

Kde spát, zakládat rodiny ?
Začalo se stavět nové město,
o životě rozhodovaly vteřiny, minuty, hodiny !
V pekárnách pro lidi kynulo těsto.

Tak běžel čas a jsou to roky,
pamětníci mohou vykládat.
Básníci mohou veršům dávat kroky,
paměti můžem v archivech ukládat!

Nejeden osud už tady má svůj rov
přešlo už jedno pokolení jeho duch
právem se město jmenuje Havířov
dal mu jej nejeden život a proto
„ZDAŘ BŮH !“

Vzpomínka na Březové hory.

Na fošně stojí lamač
silně buší do skály,
vozíky rudy tlačí odbíhač;
ženy a manželky se o nás bály!

Místo žebříků šlapací stroj,
hloubka zde tisíc metrů byla,
to byl pro fárání náš zdroj,
ke slunci vyfárání půlhodina zbyla!

Březohorský rudný revír
jeho 400 kilometrů chodeb, komínů a jam,
kde větrání působilo někdy jako vír,
výduch s úvodem podobný přelétavých dam!

Byl to konec 19. století
31. 5. 1892 smutné to vzpomínání
319 obětí, 289 vdov, 920 sirotků!
Jak ten život, technika v hornictví, letí;
naše nostalgie z dějin ukazuje naše konání!

Ten smutný den Březových hor
at' každý havíř ve svém srdci nosí,
at' v ten den stojí u památníku krojovaný sbor,
at' naše činnost, kamarádství, je jako hnízdo vosí!

At' na Březových horách zpívá sbor,
at' je vždy paráda a v ní zní naší písňě chór,
at' lid kolem nás vnímá tu kamarádství sílu,
at' naše cesty vedou vždy k havířskému dílu!

Necht' nám žehná „Permoníkův“ duch,
nám všem vzpomínajícím kamarádům „Zdař Bůh“!

Na počest všem kamarádům co už nejsou s námi,
vzpomenutím této jedné katastrofy z mnohých,
vzpomenul jeden z nás Ing. Jaroslav Minka,

Jaro.

80 let od katastrofy

na Dole Nelson III

ve středu

**3. ledna 1934
v Oseku u Duchcova.**

Lenka Bobíková v Magazínu Práva popsala na třech stránkách tuto největší katastrofu v dějinách československého hornictví.

Nadpis jednotlivých statí:

Hod' mi chleba sedmičkou

Prvních třináct mrtvých

Ještě čekáme v ustrnulém napětí

*Nejmladšímu jednadvacet, nejstaršímu padesát
Šetřilo se všude*

U památníku obětem důlního neštěstí, který podle návrhu architekta Josefa Gruse vytvořil sochař Karel Pokorný, si tragickou událost pravidelně připomínají jak představitelé města Oseku, tak i Spolek severočeských havířů a místní hasiči.

>> Důl Nelson III u Oseka na Teplicku v podkrušnohorském uhlím revíru se na začátku roku 1934 stal dějištěm katastrofy. Foto ČTK (3)

Prach, který vraždil

Středa 3. ledna 1934 představovala zlom v dějinách československého hornictví. Došlo ke katastrofě, která u nás dosud nebyla zaznamenána. Vše se odehrálo zcela nečekaně.

>> Lenka Bobíková

Havří důl Nelson III. v Oseku u Duchcová sfárali jako jindy dolů. Byl klid. Vše se změnilo těsně před sedmnáctou hodinou, kdy dole otrásl ohromný výbuch v hlavní šachtě. Pro okolí to vypadalo jako zemětřesení, v celém Duchcově se zatřásla okna.

V Oseku na nádraží létaly vzduchem tašky a cihly. Těžní šachta byla úplně zničena. Dva betonové bloky u ní se úplně rozprskly, stejně jako její železná konstrukce. Z hlavní šachty a pomocných větracích šachet vyšlehly plameny, začal se valit dým doprovázený uhelnými ostravnými plyny a uhelným prachem.

Těžní klec pro mužstvo vyletěla jako smrťtí výtah do vzduchu. Podle odhadu novin ze 4. ledna bylo v dole asi 170 horníků. O jejich osudu zatím nikdo nic nevěděl. Jisté bylo, že v blízkosti šachty ve třídírně uhlí, která se zřítila, byli zabiti padajícími trámy a uhelnými kameny dílovedoucí Karel Schmidt a dělnice Marie Havelková.

Několik vteřin po prvním výbuchu následoval druhý. Poté zhasla v Oseku všechna světla. Chvíli před prvním výbuchem pracovali v opuštěné sloji pod oseckým hřbitovem čtyři muži. Likvidovali starou výdřevu. Stánu se prvními svědky katastrofy. Byli to Vojtěch Balfček, František Vosáhlo, Borek Sýkora a Jan Ferner.

Hod' mi chleba sedmičkou

Balfček právě zdvihal lopatu, když jím jakási strašlivá síla mrštila na vozík. Téměř upadl do bezvědomí. Když se vzpamatoval, tápal po lampě. Byla rozbitá. Kousek od sebe uslyšel zahvízdnutí. Plazil se za ním a dostal se až ke třem dalším spolupracovníkům. Byli ohromeni, ale nikdo jim nemusel nic vykládat. Bylo jim jasné, že je třeba co nejrychleji zmizet. Výstup nad nimi byl ale zavalený. A tehdy si Balfček uvědomil, že nedaleko je větrací šachta číslo sedm. Později o tom vypovídal: „Často jsem ve špásu povídal ženě – když budeme držet hladovku, tak přijď a hod mi chleba sedmičkou. My tu blízko pracujeme.“

Horníci se tedy rozběhli k sedmičce. Cestou prošli kolem mrtvého, zadušeného muže. Vzali si jeho lucernu. Když došli k šachtě, zjistili, že chybí fárací pomocná klec a bezpečnostní světla. Z úsporných důvodů byla před časem vlastníkem dolu Mosteckou společností pro dobývání uhlí zrušena a světla odmontována. Zůstaly ale železné háky, které ji přidržovaly. Všichni až na Fernera vylezli na povrch. Ferner, přiotevřený plyny, na samém okraji šachty začal omlévat a málem se zřítil zpátky.

„Balfček jej zachytil a v mdlobách jej vytáhl na povrch,“ psal tehdy tisk. Poté Fernera odvezli do duchcovské nemocnice. A začaly první záchranné práce.

Prvních třináct mrtvých

Už okolo půl šesté nastoupilo první záchranné mužstvo s maskami. Během noci už jich pracovalo pět. Dostávali se do dolu číslo osm, kde kupodivu pomocná fárcí klec nechyběla. Nacházeli jen mrtvá těla – pitva později ukázě, že „většina zraněných byla způsobena padajícími trámy, uhelnými kameny, kusy železa a popáleninami“. Zachránci byli přiotevřeni plyny a zvraceli. Skončili ve třetím patře dolu – kvůli jedovatým plynům nemohli dál.

Proto se záchranné práce omezily na zavádění čerstvého vzduchu do štol, což, jak se ukázalo, situaci nakonec jen zhoršilo.

Bыло jasné, že zatím není možné osazenstvo dolu zachránit.

Na místo byli mezičím staženi četníci a vojáci. U dolu se shromážďovali zoufali a vykrikující příbuzní horníků. Ženy křičely: „Dělejte něco! Pusťte nás dolů! Máme tam své muže.“

V pátek 5. ledna došlo k dalším výbuchům. V dole opět začalo hořet. Lidové noviny místo katastrofy popsaly: „Je to jediná hromada trosek. Všude leží kusy železa a trámů, části střech a zdí. Na dílnské budově stojící naproti dolu není jediné okno celé. Zaměstnanec, který pracoval v třídírně, byl tlakem vzduchu vymrštěn až na dvůr.“

Celkem záchraniční vynesli na povrch 13 mrtvých. Příbuzní je identifikovali „až na trosky jediného těla, jež ohořelé a rozmetané byly vytaženy z nároží Nelsona III“. Později o tom tisk uvedl, že „žena horníka Trojka z Oseka snad poznává svého muže“. Veřejnost byla ořesena.

Ještě čekáme v ustrnulém napětí

Karel Čapek tehdy napsal: „Ještě čekáme v ustrnulém napětí, kdyby aspoň jeden žijící byl zachráněn, ulevilo by se nám, chtěli bychom pomáhat rozpáčit ty zavalené stěny, abychom se dostali alespoň k jedinému kopáči, který ještě není mrtvý.“

>> Záchranné práce byly v podstatě marné – výbuch, jedovaté plyny a následný požár nemohli zavalení horníci přežít.

>> Karel Čapek o tragédii psal.
Foto archiv autorky

Pomoci horníkům bylo ale těžké – jak bylo výše uvedeno, po výbuchu začalo v dole hořet, podle novinových zpráv se plameny vzaly ve třech čtvrtinách důlního pole. Bylo jasné, že v takové situaci se nikdo k zavaleným horníkům nedostane.

V sobotu 6. ledna 1934 byly všechny šachty uzavřeny. Podle tisku: „Teprve za několik měsíců se bude hledat cesta k mrtvým.“ Cílem opatření bylo zamezit přístupu vzduchu do

podzemí, a tak zlikvidovat požár. Zachránci už nezachraňovali životy, ale šachtu. Bylo ostatně nepravděpodobné, že by v hořícím dole zůstal někdo živý.

Mezičím už začala pracovat vyšetřovací komise, která hledala příčinu neštěstí. V pondělí 8. ledna se v patnáct hodin konal v Oseku pohřeb třinácti vytažených obětí. Předtím byly rakve s mrtvými vystaveny na oseckém náměstí.

Pohřbu se účastnily také delegace horníků z celé republiky. Do místa neštěstí přišly stovky soustrastných telegramů. V den pohřbu se rozhoukaly sirény na

ČESKÉ ZPRAVODAJSKÝ ● SERVER ČTK noviny.cz

V Oseku si připomněli 80 let od neštěstí v dole Nelson

vydáno: 04.01.2014, 18:07 | aktualizace: 04.01.2014 19:21

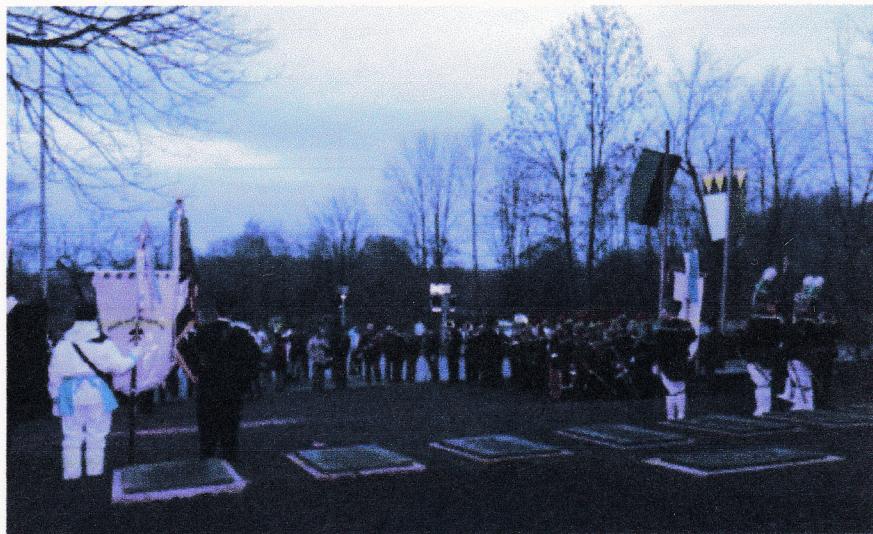
To se mi líbí 0

Tweet 0

g+1 0

Osek (Teplicko) - Desítky lidí si v Oseku u Duchova připomněly 80. výročí jedné z největších důlních katastrof v dějinách země. Po výbuchu 3. ledna 1934 zemřelo 142 horníků v oseckém dole Nelson III. K pomníku obětí položili květiny starostové okolních obcí, zástupci českých a německých hornických spolků i poslanci. Přibližně polovina obětí byla německé národnosti.

Příčinou neštěstí byl výbuch nahromaděného uhelného prachu. Pod zemí zemřelo 140 havířů, zachránili se jen čtyři. Byli tak blízko výdušné jámě, že se jim podařilo vylézt po žebříku ven. "Další dva lidé zemřeli pod troskami jedné z budov, šlo o horníka a uklízečku. Byla jedinou ženou mezi oběťmi," řekl ČTK publicista Pavel Koukal, který se osecké tragédii dlouhodobě věnuje. Výbuch důl zcela zničil, záchranné práce byly zbytečné.

Po neštěstí se ve sbírkách pro vdovy, sirotky či staré rodiče horníků vybraly více než tři miliony korun. "Sbírky pořádali například i Voskovec a Werich, přispěl i T.G. Masaryk, což se donedávna moc nevědělo," doplnil Koukal. Děti obětí dostaly peníze na vkladní knížky, aby byly zabezpečené v dospělosti. Podle Koukala ale část z nich o prostředky přišla. "Polovině dětí, které byly německé národnosti, byly při poválečném odsunu peníze odebrány. Odcházely ze svých domovů a měly ještě trauma z toho, že přišly o peníze po svých mrtvých otcích," dodal Koukal.

Likvidace následků neštěstí trvala více než pět let, v roce 1940 byl důl přičleněm k sousednímu dolu Alexander a těžilo se v něm ještě do konce 60. let.

Výbuch v Oseku je třetím největším doloženým hornickým neštěstím na území současné České republiky. Nejvíce obětí si vyžádal požár v rudném dole Marie v Březových Horách u Příbrami v roce 1892, při kterém zahynulo 319 horníků. V roce 1894 v karvinském uhelném dole Jan a Františka zahynulo při výbuchu 235 horníků.

Autor: ČTK
www.ctk.cz

[Zpět](#)
Další články k tématu:[neštěstí](#), [uhlí](#), [pietní](#), [Osek](#),